

TUKMOS

*TIPTA UZMANLIK KURULU
MÜFREDAT OLUŞTURMA VE STANDART BELİRLEME SİSTEMİ*

*ÇOCUK VE ERGEN RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI
Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı*

23.12.2021

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	3
2. MÜFREDAT TANITIMI	3
3. TEMEL YETKİNLİKLER	4
4. ÖĞRENME VE ÖĞRETME YÖNTEMLERİ	12
5. EĞİTİM STANDARTLARI	16
6. ROTASYON HEDEFLERİ	16
7. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	17
8. KAYNAKÇA	18

1. GİRİŞ

Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları (ÇERSAH) uzmanlığı; tıp bilgisinin ruhsal, bedensel ve sosyal konuları kapsayan bilgilerle bütünleştirilmesini gerektiren bir tıbbi bilim dalıdır. ÇERSAH uzmanlık alanının bilimsel içeriğine bakıldığında; genetik, fizyolojik, biyokimyasal, nöroendokrin yapıyı doğum öncesi ve sonrası gelişimsel özellikleri incelemesi açısından 'biyolojik bir bilim'dir. Çok erken dönemlerden başlayarak, insanlar arası ilişkileri ve etkileşim biçimlerini inceleyen bir 'insan bilimi'; çocuk yetiştirmeye ilişkin tutumları, ailesel ve çevresel etmenleri araştırmasıyla bir 'toplum bilimi'dir. Ayrıca, çocuklar, ergenler ve ailelerin davranışlarının değerlendirilmesi, biçimlendirilmesi açısından bir 'eğitim, gelişim ve davranış bilimi' ortaya çıkan ruhsal nitelikli sorunların, çocuklukta yerleşmeden, yaygınlaşmadan ele alınıp düzeltilmesi, sağlıklı bireylerin yetişmesi için gerekli önlemlerin planlanması yönünden bir 'koruyucu hekimlik bilimi'dir. ÇERSAH uzmanlık eğitimi güncel uluslararası psikiyatrik sınıflandırma sistemlerince tanımlanmış olan çocuk ve ergenlere ilişkin psikiyatrik ve nörogelişimsel durumların ayaktan ve yatırılarak incelenmesi, takibi, tanı konması ve sağaltımını kapsar. ÇERSAH uzmanlığı bebekler, çocuklar, ergenler, aileler ve toplumun ilgili kurumlarıyla çalışmayı gerektirmektedir.

2. MÜFREDAT TANITIMI

2.1. Müfredatın Amacı ve Hedefleri

ÇERSAH uzmanlık eğitiminde amaç; bu alanda yetişecek hekimlere bebek, çocuk ve ergenlerin aile ve toplum içinde ruhsal yönden sağlıklı gelişmelerini desteklemek, ortaya çıkan ruhsal hastalık belirtilerini ve bozuklukları tanımak, ayırtırmak, sağaltmak ve önlemek için gerekli ve yeterli bilgi, beceri ve tutum donanımını kazandırmaktır. Müfredatın hedefleri; ÇERSAH uzmanlık eğitiminin çekirdek standardını oluşturmak ve eğitimin kalitesini iyileştirmektir.

2.2. Müfredat Çalışmasının Tarihsel Süreci

Müfredat Avrupa Tıp Uzmanları Birliği (ATUB-UEMS) Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Bölümünce belirlenen standartlar temel alınarak Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği (çocuk ve ergen ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanlarının meslek kuruluşu) Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Yeterlik Kurulu tarafından hazırlanmıştır.

İlk müfredat çalışmaları Yeterlik Kurulu içinde yer alan Eğitim Üst Kurulu adına Prof. Dr. Bahar Gökler ve eğitilenler adına Dr. Yasemen Işık tarafından birlikte düzenlenmiştir (Mayıs, 2000). Hazırlanan ana metin 30.11.2005 tarihinde Çeşme'de yapılan Uzmanlık Eğitimi Kurulları Toplantısında gözden geçirilmiş ve düzeltmeler yapılmıştır.

2010 yılı Ocak ayında Sağlık Bakanlığı Tıpta Uzmanlık Kurulu Müfredat Oluşturma ve Standart Belirleme Sistemi (TUKMOS) çalışmalarına başlamıştır. Bu çalışmalar kapsamında, her bir uzmanlık dalı için müfredat oluşturmak ve standartları belirlemek üzere TUKMOS altında bir komisyon oluşturulmuştur. Bu hazırlanan çekirdek müfredat Türkiye'de ÇERSAH uzmanlık eğitimi veren anabilim dallarında genişletilerek yaygın olarak uygulanmaya başlanmıştır. Yeterlik sınavlarında başarılı olanlara, 2011 yılından itibaren yeterlik (qualification) belgesi verilmeye başlanmıştır. 2013 Nisan ayında 2. Dönem TUKMOS (toplantıya katılan üyelerle) Komisyonunca v.2.0 çekirdek müfredatı oluşturulmuştur. 01.12.2014 tarihinde Prof. Dr. Fevziye Toros, Prof. Dr. Ayşen Coşkun, Prof. Dr. Elvan İşeri, Prof. Dr. Füsün Çuhadaroğlu Çetin, Doç. Dr. Nursu Çakın Memik, Doç. Dr. Osman Abalı, Doç. Dr. Özgür Öner, Doç. Dr. Sabri Hergüner, Prof. Dr. Süha Miral, Doç. Dr. Şahbal Aras, Prof. Dr. Tümer Türkbay tarafından v.2.1 çekirdek müfredatı taslağı hazırlanmıştır.

2.3.Uzmanlık Eğitimi Süreci

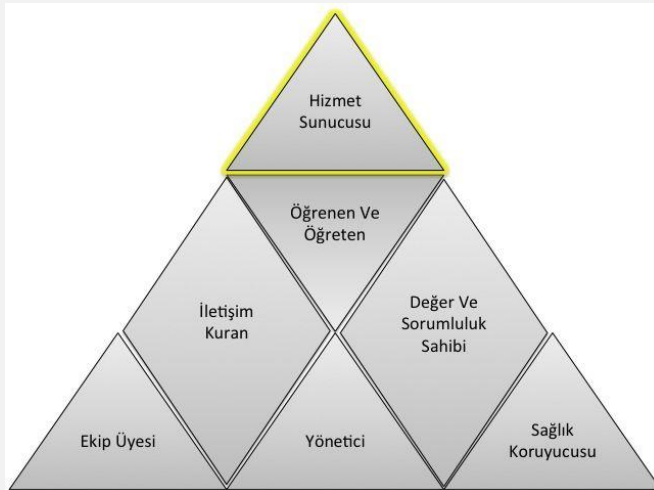
Tıpta Uzmanlık Sınavı'nı (TUS) bu uzmanlık alanı için belirlenen ölçütler üzerinden kazanmakla başlar. ÇERSAH uzmanlık eğitiminin süresi dört yıl olarak belirlenmiştir. ATUB 2014 düzenlemelerine göre toplam eğitim süresinin rotasyonlar harici kısmının asgari 3 yılı ÇERSAH uzmanlık eğitim biriminde geçmelidir.

Madde bağımlılığı eğitimini, eğitim yetkisi onaylanmış üniversite veya kamu hastanelerine bağlı yataklı arındırma merkezi olan Çocuk ve Ergen Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezinde (ÇEMATEM) 3 (üç) ay süre ile uygulamalı eğitim almalıdır. Söz konusu eğitimin alınacağı merkez kendi çalıştığı kurumda bulunmuyor ise, madde bağımlılığı eğitiminin uygun görülen ÇEMATEM'de, uzmanlık eğitimi almakta olduğu eğitim programından bir eğiticinin sorumluluğunda yapması gerekmektedir. Bu zorunlu eğitim 1672 Sayılı TUK Kararı gereğince 01.01.2022 tarihinden itibaren, 01/01/2022 tarihinden itibaren mevcut uzmanlık öğrencilerini de kapsamak kaydı ile geçerlidir.

2.4.Kariyer Olasılıkları

ÇERSAH uzmanlık eğitimini tamamlayanlar kamu ve özel sektörde meslekleri ile ilgili alanlarda çalışırlar. Akademik kariyer yapabilirler.

3. TEMEL YETKİNLİKLER

Yetkinlik, bir uzmanın bir iş ya da işlemin gerektiği gibi yapılabilmesi için kritik değer taşıyan, eğitim ve öğretim yoluyla kazanılıp iyileştirilebilen, gözlenip ölçülebilen, özellikleri daha önceden tarif edilmiş olan, *bilgi, beceri, tutum ve davranışların* toplamıdır. Yetkinlikler 7 temel alanda toplanmıştır.

Şekil 1- TUKMOS'un Yeterlilik Üçgeni (Yedi temel yetkinlik alanı)

Her bir temel yetkinlik alanı, uzmanın ayrı bir rolünü temsil eder (Şekil 1). Yedinci temel alan olan Hizmet Sunucusu alanına ait yetkinlikler klinik yetkinlikler ve girişimsel yetkinlikler olarak ikiye ayrılırlar. Sağlık hizmeti sunumu ile doğrudan ilişkili Hizmet Sunucusu alanını oluşturan yetkinlikler diğer 6 temel alana ait yetkinlikler olmadan gerçek anlamlarını kazanamazlar ve verimli bir şekilde kullanılamazlar. Başka bir deyişle 6 temel alandaki yetkinlikler, uzmanın "Hizmet Sunucusu" alanındaki yetkinliklerini sosyal ortamda hasta ve toplum merkezli ve etkin bir şekilde kullanması için kazanılması gereken yetkinliklerdir. Bir uzmanlık dalındaki eğitim sürecinde kazanılan bu 7 temel alana ait yetkinlikler uyumlu bir şekilde kullanılabilirdiğinde

yeterlilikten bahsedilebilir. Bu temel yetkinlik alanları aşağıda listelenmiştir;

- 3.1. Yönetici
- 3.2. Ekip Üyesi
- 3.3. Sağlık Koruyucusu
- 3.4. İletişim Kuran
- 3.5. Değer ve Sorumluluk Sahibi
- 3.6. Öğrenen ve Öğreten
- 3.7. Hizmet Sunucusu

Hizmet sunucusu temel yetkinlik alanındaki yetkinlikler, kullanılış yerlerine göre iki türdür: Klinik Yetkinlik: Bilgiyi, kişisel, sosyal ve/veya metodolojik becerileri tıbbi kararlar konusunda kullanabilme yeteneğidir;

Girişimsel Yetkinlik: Bilgiyi, kişisel, sosyal ve/veya metodolojik becerileri tıbbi girişimler konusunda kullanabilme yeteneğidir.

Klinik ve girişimsel yetkinlikler edinilirken ve uygulanırken Temel Yetkinlik alanlarında belirtilen diğer yetkinliklerle uyum içinde olmalı ve uzmanlığa özel klinik karar süreçlerini kolaylaştırmalıdır.

3.7.1. KLİNİK YETKİNLİKLER

Uzman Hekim aşağıda listelenmiş klinik yetkinlikleri ve eğitimi boyunca edindiği diğer bütünlüyci “temel yetkinlikleri” eş zamanlı ve uygun şekilde kullanarak uygular.

KLİNİK YETKİNLİK İÇİN KULLANILAN TANIMLAR VE KISALTMALARI

Klinik yetkinlikler için; üç ana düzey ve iki adet ek düzey tanımlanmıştır. Öğrencinin ulaşması gereken düzeyler bu üç ana düzeyden birini mutlaka içermelidir. T ve TT düzeyleri A ve K ile birlikte kodlanabilirken B düzeyi sadece K düzeyi ile birlikte kodlanabilir. B, T ve TT düzeyleri birbirlerini kapsadıkları için birlikte kodlanamazlar.

B:Hastalığa ön tanı koyma ve gerekli durumda hastaya zarar vermeyecek şekilde ve doğru zamanda, doğru yere sevk edebilecek bilgiye sahip olma düzeyini ifade eder.

T:Hastaya tanı koyma ve sonrasında tedavi için yönlendirebilme düzeyini ifade eder.

TT: Ekip çalışmasının gerektirdiği durumlar dışında herhangi bir desteğe gereksinim duymadan hastanın tanı ve tedavisinin tüm sürecini yönetebilme düzeyini ifade eder.

Klinik yetkinliklerde bu düzeylere ek olarak gerekli durumlar için A ve K yetkinlik düzeyleri

eklenmektedir:

A:Hastanın acil durum tanısını koymak ve hastalığa özel acil tedavi girişimini uygulayabilme düzeyini ifade eder.

K:Hastanın birincil, ikincil ve üçüncül korunma gereksinimlerini tanımlamayı ve gerekli koruyucu önlemleri alabilme düzeyini ifade eder.

	KLİNİK YETKİNLİK	Düzy	Kidem	Yöntem
DİKKAT EKSİKLİĞİ HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU	DİKKAT EKSİKLİĞİ HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU	TT, A, K	1	YE-UE-BE
YIKICI, DÜRTÜ KONTROL VE DAVRANIM BOZUKLUKLARI	KARŞIT OLMA-KARŞI GELME BOZUKLUĞU, DAVRANIM BOZUKLUĞU	TT, A, K	1	YE-UE-BE
	ARALIKLI PATLAYICI BOZUKLUK, PİROMANİ, KLEPTOMANİ	TT, A, K	2	YE-UE-BE
OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU	OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU	TT, A, K	1	YE-UE-BE
İLETİŞİM BOZUKLUKLARI	DİL BOZUKLUĞU, FONOLOJİK BOZUKLUK, KEKELEME, TOPLUMSAL İLETİŞİM BOZUKLUĞU	TT, K	1	YE-UE-BE
ZİHİNSEL YETERSİZLİK	ZİHİNSEL YETERSİZLİK, GENEL GELİŞİMSEL GECİKME, SINIRDA ZİHİNSEL İŞLEVSELLİK	TT, A, K	1	YE-UE-BE
ÖZGÜL ÖĞRENME BOZUKLUĞU	OKUMA BOZUKLUĞU İLE GİDEN, YAZILI ANLATIM BOZUKLUĞU İLE GİDEN, MATEMATİK BOZUKLUĞU İLE GİDEN	TT, K	1	YE-UE-BE
MOTOR BOZUKLUKLAR	TİK BOZUKLUKLARI (TOURETTE BOZUKLUĞU, KRONİK MOTOR YA DA VOKAL TİK BOZUKLUĞU, GEÇİCİ TİK BOZUKLUĞU),	TT, A, K	1	YE-UE-BE
	BASMAKALIP HAREKET BOZUKLUĞU, GELİŞİMSEL KOORDİNASYON BOZUKLUĞU	TT, K	1	YE-UE-BE
DIŞA ATIM BOZUKLUKLARI	ENÜREZİS, ENKOPREZİS	TT, K	1	YE-UE-BE
KAYGI BOZUKLUKLARI	AYRILMA KAYGISI BOZUKLUĞU, ÖZGÜL FOBİ, SOSYAL KAYGI BOZUKLUĞU, PANİK BOZUKLUĞU, AGORAFOBİ, YAYGIN KAYGI BOZUKLUĞU	TT, A, K	1	YE-UE-BE
	SEÇİCİ KONUŞMAZLIK	TT, K	2	YE-UE-BE
OBSESİF KOMPULSİF BOZUKLUK VE İLİŞKİLİ BOZUKLUKLAR	OBSESİF KOMPULSİF BOZUKLUK, BEDEN ALGISI BOZUKLUĞU, BİRİKTİRİCİLİK BOZUKLUĞU,	TT, K	1	YE-UE-BE

	KLİNİK YETKİNLİK	Düze	Kıdem	Yöntem
	TRİKOTİLLOMANİ, DERİ YOLMA BOZUKLUĞU			
TRAVMA VE STRESÖRLE İLİŞKİLİ BOZUKLUKLAR	TRAVMA SONRASI STRES BOZUKLUĞU, AKUT STRES BOZUKLUĞU, UYUM BOZUKLUKLARI, TEPKİSEL BAĞLANMA BOZUKLUĞU, SINIRSIZ TOPLUMSAL KATILIM BOZUKLUĞU	TT, A, K	1	YE-UE-BE
BİPOLAR VE İLİŞKİLİ BOZUKLUKLAR	BİPOLAR I BOZUKLUĞU, BİPOLAR II BOZUKLUĞU, SİKLOTİMİ BOZUKLUĞU	TT, A, K	1	YE-UE-BE
DEPRESİF BOZUKLUKLAR	YIKICI DUYGUDURUMU DÜZENLEYEMEME BOZUKLUĞU, MAJOR DEPRESİF BOZUKLUK, DİSTİMİ, PREMENSTRÜEL DİSFORİ BOZUKLUĞU	TT, A, K	1	YE-UE-BE
ŞİZOFRENİ SPEKTRUMU VE PSİKOZLA GİDEN DİĞER BOZUKLUKLAR	ŞİZOFRENİ, SANRISAL BOZUKLUK, KISA PSİKOTİK BOZUKLUK, ŞİZOFRENİFORM BOZUKLUK, ŞİZOAFKTEİF BOZUKLUK	TT, A, K	1	YE-UE-BE
	ERKEN BAŞLANGIÇLI ŞİZOFRENİ	TT, A, K	2	YE-UE-BE
BESLENME VE YEME BOZUKLUKLARI	PİKA, RUMİNASYON BOZUKLUĞU, KAÇINGAN/KISITLI YİYECEK ALIMI BOZUKLUĞU	TT, K	1	YE-UE-BE
	ANOREKSİYA NERVOZA	TT, A, K	1	YE-UE-BE
	BULİMİYA NERVOZA, TIKINIRCASINA YEME BOZUKLUĞU	TT, K	1	YE-UE-BE
UYKU-UYANIKLIK BOZUKLUKLARI	UYKUSUZLUK BOZUKLUĞU, AŞIRI UYKULULUK BOZUKLUĞU, NARKOLEPSİ	TT, K	2	YE-UE-BE
	NONREM UYKUDAN UYANMA BOZUKLUKLARI (UYURGEZERLİK, UYKUDA KORKU DUYMA), KARABASAN BOZUKLUĞU, REM UYKUSUNDA DAVRANIŞ BOZUKLUĞU, HUZURSUZ BACAK SENDROMU	TT, K	2	YE-UE-BE
NÖROBİLİŞSEL BOZUKLUKLAR	DELİRYUM	TT, A, K	1	YE-UE-BE
BEDENSEL BELİRTİ VE İLİŞKİLİ BOZUKLUKLAR	BEDENSEL BELİRTİ BOZUKLUĞU, HASTALIK KAYGISI BOZUKLUĞU, KONVERSİYON BOZUKLUĞU	TT, A, K	2	YE-UE-BE
	YAPAY BOZUKLUK (KENDİNE YÜKLENEN, BAŞKASINA YÜKLENEN)	TT, K	2	YE-UE-BE

	KLİNİK YETKİNLİK	Düzyey	Kıdem	Yöntem
DİSOSİYATİF BOZUKLUKLAR	DİSOSİYATİF KİMLİK BOZUKLUĞU, DİSOSİYATİF AMNEZİ, DEPERSONALİZASYON/DEREALİZASYON BOZUKLUĞU	TT, A K	2	YE-UE-BE
*MADDE KULLANIMI İLE İLİŞKİLİ BOZUKLUKLAR VE BAĞIMLILIK BOZUKLUKLARI**	MADDE KULLANIM BOZUKLUKLARI, MADDENİN YOL AÇTIĞI BOZUKLUKLAR (ENTOKSİKASYON VE YOKSUNLUK, MADDENİN/İLACIN YOL AÇTIĞI RUHSAL BOZUKLUKLAR)	TT, A, K	2	YE-UE-BE
	NİKOTİN, ALKOL, KAFEİN, KANNABİS, HALLUSİNOJEN, İNHALAN, OPİOİD, SEDATİF-HİPNOTİK-ANKSİYOLİTİK, STİMLAN, TÛTÛN VE SENTETİK MADDELER İLE İLİŞKİLİ BOZUKLUKLAR	TT, A, K	2	YE-UE-BE
	MADDEYLE İLİŞKİLİ OLMAYAN BOZUKLUKLAR (KUMAR OYNAMAMA BOZUKLUĞU, İNTERNET BAĞIMLILIĞI....)	TT, K	2	YE-UE-BE
CİNSEL KİMLİĞİNDEN HOŞNUT OLMAMA	CİNSEL KİMLİĞİNDEN HOŞNUT OLMAMA	TT, K	2	YE-UE-BE
KİŞİLİK BOZUKLUKLARI	KİŞİLİK BOZUKLUKLARI	TT, K	2	YE-UE-BE
BİYOLOJİK PSİKİYATRİ	SİNİR SİSTEMİNİN GELİŞİMİ, İŞLEVSEL NÖROANATOMİ, NÖRONLARIN UYARILARI ELEKTROKİMYASAL VE FİZYOLOJİK İŞLEME MEKANİZMALARI, NÖROKOGNİTİF GELİŞİM, PSİKONÖROİMMÜNOLJİ, PSİKONÖROENDOKRİNOLOJİ, NÖROGENETİK, NÖROPSİKİYATRİ İLE İLİŞKİLİ KAVRAMLAR VE NÖROPSİKİYATRİK DEĞERLENDİRME GEREKTİREN DURUMLAR	B	1	YE -BE
GELİŞİMİ VE RUHSAL SORUNLARI ETKİLEYEN PSİKOLOJİK ETKENLER	GELİŞİMSEL VARYASYONLAR VE NORMAL GELİŞİMSEL SORUNLAR (0-1 YAŞ, 1-3 YAŞ, 3-6 YAŞ, 7-12 YAŞ, ERGENLİK DÖNEMİ)	B	2	YE-BE
	GELİŞİM KURAMLARI (PSİKANALİTİK KURAMLARIN TEMEL İLKELERİ VE PSİKoseksüel GELİŞİM KURAMI, EGO PSİKOLOJİSİ KURAMI VE KENDİLİK PSİKOLOJİSİ KURAMI, NESNE İLİŞKİLERİ KURAMI, PSİKOSOSYAL GELİŞİM KURAMI, ÖĞRENME KURAMLARI, MİZACIN GELİŞİME ETKİSİ)	B	2	YE- BE
SOSYAL PSİKİYATRİ	PSİKİYATRİK EPİDEMİYOLOJİ	B	2	YE-BE

	KLİNİK YETKİNLİK	Düzey	Kıdem	Yöntem
	KORUYUCU RUH SAĞLIĞI	B	2	YE-UE-BE
	TARİHSEL GELİŞİM İÇİNDE ÇOCUK VE ERGEN PSİKİYATRİSİ UYGULAMALARI	B	2	YE-BE
KLİNİK İLGI ODAĞI OLABİLECEK DİĞER DURUMLAR	İLİŞKİ SORUNLARI (ANNE-BABA ÇOCUK İLİŞKİSİ SORUNU, KARDEŞ İLİŞKİSİ SORUNU, ANABABADAN AYRI BÜYÜME, ANNEBABA İLİŞKİSİNDEKİ SIKINTILARDAN ETKİLENME, AYRILMA YA DA BOŞANMA İLE AİLENİN DAĞILMASI)	TT, K	1	YE-UE-BE
	EĞİTİM İLE İLGİLİ SORUNLAR	TT, K	1	YE-UE-BE
	YAŞAM EVRESİ SORUNU (OKULA BAŞLAMA/BİTİRME, KİMLİK SORUNLARI, ERGENLİK SORUNLARI...)	TT, K	1	YE-UE-BE
	ÇOCUĞA FİZİKSEL/CİNSEL /DUYGUSAL İSTİSMAR	TT, A, K	2	YE-UE-BE
	ÇOCUĞU İHMAL	TT, A, K	2	YE-UE-BE
	AYRILIKLAR, KAYIPLAR, YAS	TT, A, K	2	YE-UE-BE
	TOPLUMDAN DIŞLANMA/ÖTEKİLEŞTİRİLME AYRIMCILIK/ZULME UĞRAMA TRAVMA VE ŞİDDET GÖRME EŞİTSİZLİKLER, AFETE MARUZ KALMA	TT, A, K	2	YE-UE-BE
	YENİ BİR KÜLTÜRE ALIŞMA SORUNLARI	TT, K	2	YE-UE-BE
	TEDAVİYE UYUM SAĞLAMAMA	TT, K	2	YE-UE-BE
	KENDİNE ZARAR VERME DAVRANIŞI	TT, A, K	2	YE-UE-BE
	ÇOCUK YA DA ERGEN ANTİSOSYAL DAVRANIŞI	TT, A, K	2	YE-UE-BE

*Madde bağımlılığı eğitimini, eğitim yetkisi onaylanmış üniversite veya kamu hastanelerine bağlı yataklı arındırma merkezi olan Çocuk ve Ergen Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezinde (ÇEMATEM) 3 (üç) ay süre ile uygulamalı eğitim almalıdır. Söz konusu eğitimin alınacağı merkez kendi çalıştığı kurumda bulunmuyor ise, madde bağımlılığı eğitiminin uygun görülen ÇEMATEM’de, uzmanlık eğitimi almakta olduğu eğitim programından bir eğiticinin sorumluluğunda yapması gerekmektedir.

** Bu zorunlu eğitim 1672 Sayılı TUK Kararı gereğince 01.01.2022 tarihinden itibaren, mevcut uzmanlık öğrencilerini de kapsamak kaydı ile geçerlidir.

3.7.2. GİRİŞİMSEL YETKİNLİKLER

Uzman Hekim aşağıda listelenmiş girişimsel yetkinlikleri ve eğitimi boyunca edindiği diğer bütünleyici “temel yetkinlikleri” eş zamanlı ve uygun şekilde kullanarak uygular.

GİRİŞİMSEL YETKİNLİK İÇİN KULLANILAN TANIMLAR VE KISALTMALARI

Girişimsel Yetkinlikler için dört düzey tanımlanmıştır.

- 1: Girişimin nasıl yapıldığı konusunda bilgi sahibi olma ve bu konuda gerektiğinde açıklama yapabilme düzeyini ifade eder.
- 2: Acil bir durumda, kılavuz veya yönerge eşliğinde veya gözetim ve denetim altında bu girişimi yapabilme düzeyini ifade eder.
- 3: Karmaşık olmayan, sık görülen tipik olgularda girişimi uygulayabilme düzeyini ifade eder.
- 4: Karmaşık olsun veya olmasın her tür olguda girişimi uygulayabilme düzeyini ifade eder.

	GİRİŞİMSEL YETKİNLİK	Düzye	Kıdem	Yöntem
BEBEK, ÇOCUK VE ERGEN PSİKIYATRİK DEĞERLENDİRMESİ	HEKİM HASTA İLİŞKİSİNİN TEMEL İLKELERİ VE TEMEL İLETİŞİM	4	1	YE-UE-BE
	PSİKIYATRİK GÖRÜŞME, ÖYKÜ ALMA VE RUHSAL DURUM MUAYENESİ	4	1	YE-UE-BE
	BİREY, AİLE VE ÇEVRENİN İŞLEV VE KAYNAKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	4	1	YE-UE-BE
	BİYOPSİKOSOSYAL FORMÜLASYON VE AYIRICI TANI YAPABİLME	4	1	YE-UE-BE
	İNTİHAR RİSK DEĞERLENDİRMESİ VB. UYGULAMALAR	4	2	YE-UE-BE
	ADLİ PSİKIYATRİK DEĞERLENDİRME	4	2	YE-UE-BE
SİSTEMİK VE NÖROPSİKIYATRİK DEĞERLENDİRME	GELİŞİMİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE NÖROLOJİK MUAYENE	4	1	YE-UE-BE
BEBEK, ÇOCUK VE ERGEN PSİKIYATRİK TANI UYGULAMALARI	ÇOCUK VE ERGEN PSİKIYATRİSİNDE TANI SINIFLANDIRMA	4	1	YE-UE-BE
	SİSTEMLERİNİ KULLANMA YAPILANDIRILMIŞ VE YARI YAPILANDIRILMIŞ KLİNİK GÖRÜŞME	2	1	YE-UE-BE
	ÖZBİLDİRİM ÖLÇEKLERİ, GÖRÜŞMECİNİN	4	1	YE-UE-BE

	GİRİŞİMSEL YETKİNLİK	Düzy	Kıdem	Yöntem
	DEĞERLENDİRDİĞİ ÖLÇEKLER			
	OBJEKTİF VE PROJEKTİF TESTLER, ZEKA TESTLERİ	2	2	YE-UE-BE
NÖROPSİKOLOJİK DEĞERLENDİRME	NÖROPSİKOLOJİK DEĞERLENDİRME	2	2	YE-UE-BE
YARDIMCI TANISAL UYGULAMALAR	YARDIMCI TANISAL UYGULAMALARI ENDİKASYONLARINA GÖRE KULLANMA	4	1	YE-UE-BE
PSİKİYATRİK DURUMA ÖZGÜ RESMİ İŞLEMLER	EPİKRİZ, BELGE VE RAPOR YAZMA, KONSÜLTASYON, KAYIT TUTMA, ADLİ RAPORLAMA	4	2	YE-UE-BE
TANIYA DAYALI TEDAVİ PLANLAMA VE UYGULAMA	TEMEL BİYOPSİKOSOSYAL TEDAVİ	4	1	YE-UE-BE
BİYOLOJİK TEDAVİ YÖNTEMLERİ	İLAÇ DIŞI BİYOLOJİK TEDAVİLER	2	2	YE-UE-BE
	İLAÇ TEDAVİLERİ	4	1	YE-UE-BE
PSİKOTERAPİLER	BEBEK, ÇOCUK VE ERGENLERDE TEMEL PSİKOTERAPİ İLKELERİ VE UYGULAMALARI	4	2	YE-UE-BE
	DESTEKLEYİCİ PSİKOTERAPİ, PSİKOEĞİTİM	4	1	YE-UE-BE
	DİNAMİK YÖNELİMLİ PSİKOTERAPİLER	3	2	YE-UE-BE
	BİLİŞSEL DAVRANIŞCI TERAPİ	3	2	YE-UE-BE
	OYUN TERAPİLERİ	3	2	YE-UE-BE
	AİLE TERAPİLERİ	2	2	YE-UE-BE
	GRUP TERAPİSİNİN TEMEL İLKE VE TEKNİKLERİ	2	2	YE-UE-BE
DİSİPLİNLER ARASI İŞBİRLİĞİ VE BÜTÜNLEYİCİ YAKLAŞIM	OKUL KONSÜLTASYONU, SOSYAL KURUMLAR VE ADLİ BİRİMLERLE İŞBİRLİĞİ VE TOPLUM TEMELLİ ÇALIŞMALAR	4	1	YE-UE-BE
	KONSÜLTASYON LİYEZON UYGULAMALARI	4	1	YE-UE-BE

	GİRİŞİMSEL YETKİNLİK	Düzyey	Kıdem	Yöntem
	ACİL DURUMLARA MÜDAHALE	4	1	YE-UE-BE
	KRİZ VE AFET DURUMLARINDA MÜDAHALE	4	2	YE-UE-BE
	YATARAK TEDAVİ, GÜNDÜZ HASTANESİ VE REHABİLİTASYON UYGULAMALARI	4	1	YE-UE-BE
	KLİNİK YÖNETME VE YÜRÜTME BECERİLERİ	4	2	YE-UE-BE
	ÇOCUK ve ERGENLERDE ADLİ PSİKIYATRİ UYGULAMALARI	4	2	YE-UE-BE
	ÇOCUK HAKLARINI VE HASTA ÇOCUK HAKLARINI GÖZETME	4	1	YE-UE-BE
	MESLEKİ UYGULAMALARDA ETİK YAKLAŞIM	4	1	YE-UE-BE
ARAŞTIRMALAR	EĞİTİCİ DANIŞMANLIĞINDA ARAŞTIRMALARA KATILMA	4	2	YE-UE-BE
	LİTERATÜR TARAMA VE YAYINLARA BİLİMSSEL DEĞER BİÇME	3	2	YE-UE-BE
	ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ	3	2	YE-UE-BE
	İSTATİSTİK	1	2	YE-UE-BE

4. ÖĞRENME VE ÖĞRETME YÖNTEMLERİ

Çekirdek müfredat hazırlama kılavuzunda belirtilen öğrenme ve öğretim yöntemleri kullanılmaktadır.

TUKMOS tarafından önerilen öğrenme ve öğretim yöntemleri üçe ayrılmaktadır: “Yapılandırılmış Eğitim Etkinlikleri” (YE), “Uygulamalı Eğitim Etkinlikleri” (UE) ve “Bağımsız ve Keşfederek Öğrenme Etkinlikleri” (BE).

4.1. Yapılandırılmış Eğitim Etkinlikleri (YE)

4.1.1. Sunum

Bir konu hakkında görsel işitsel araç kullanılarak yapılan anlatımlardır. Genel olarak nadir veya çok nadir görülen konular/durumlar hakkında veya sık görülen konu/durumların yeni gelişmeleri hakkında kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntemde eğitici öğrencide eksik olduğunu bildiği bir konuda ve öğrencinin pasif olduğu bir durumda anlatımda bulunur. Sunum etkileşimli olabilir veya hiç etkileşim olmayabilir.

4.1.2. Seminer

Sık görülmeyen bir konu hakkında deneyimli birinin konuyu kendi deneyimlerini de yansıtarak anlatması ve anlatılan konunun karşılıklı soru ve cevaplar ile geçmesidir. Sunumdan farklı konuyu dinleyenlerin de kendi deneyimleri doğrultusunda anlatıcı ile karşılıklı etkileşim içinde olmasıdır. Seminer karşılıklı diyalogların yoğun olduğu, deneyimlerin yargılanmadan paylaşıldığı ve farklı düzeylerde kişilerin aynı konu hakkında farklı düzeydeki sorular ile eksik yanlarını tamamlayabildikleri bir eğitim etkinliğidir.

4.1.3. Olgu tartışması

Bir veya birkaç sık görülen olgunun konu edildiği bir küçük grup eğitim aktivitesidir. Bu eğitim aktivitesinin hedefi, farklı düzeydeki kişilerin bir olgunun çözümlenmesi sürecini tartışmalarını sağlayarak, tüm katılımcıların kendi eksik veya hatalı yanlarını fark etmelerini sağlamak ve eksiklerini tamamlamaktır. Bu olgularda bulunan hastalık veya durumlar ile ilgili bilgi eksikliklerinin küçük gruplarda tartışılması ile tamamlanması veya yanlış bilgilerin düzeltilmesi sağlanır. Ayrıca aynı durum ile ilgili çok sayıda olgunun çözümlenmesi yoluyla aynı bilginin farklı durumlarda nasıl kullanılacağı konusunda deneyim kazandırır. Olgunun/ların basamaklı olarak sunulması ve her basamak için fikir üretilmesi ile sürdürülür. Eğitici her basamakta doğru bilgiyi verir ve doğru kararı açıklar.

4.1.4. Makale tartışması

Makalenin kanıt düzeyinin anlaşılması, bir uygulamanın kanıta dayandırılması ve bir konuda yeni bilgilere ulaşılması amacıyla gerçekleştirilen bir küçük grup etkinliğidir. Makalenin tüm bölümleri sırası ile okunur ve metodolojik açıdan doğruluğu ve klinik uygulamaya yansması ile ilgili fikir üretilmesi ve gerektiğinde eleştirilmesi ile sürdürülür. Eğitici her basamakta doğru bilgiyi verir ve doğru kararı açıklar. Uzman adayına, benzer çalışmalar planlayabilmesi için problemleri bilimsel yöntemlerle analiz etme, sorgulama, sonuçları tartışma ve bir yayın haline dönüştürme becerisi kazandırılır.

4.1.5. Dosya tartışması

Sık görülmeyen olgular ya da sık görülen olguların daha nadir görülen farklı şekilleri hakkında bilgi edinilmesi, hatırlanması ve kullanılmasını amaçlayan bir eğitim yöntemidir. Eğitici, dosya üzerinden yazı, rapor, görüntü ve diğer dosya eklerini kullanarak, öğrencinin olgu hakkında her basamakta karar almasını sağlar ve aldığı kararlar hakkında geribildirim verir. Geribildirimler öğrencinin doğru kararlarını devam ettirmesi ve gelişmesi gereken kararlarının açık ve anlaşılır bir biçimde ifade edilerek geliştirmesi amacıyla yapılır.

4.1.6. Konsey

Olgunun/ların farklı disiplinler ile birlikte değerlendirilmesi sürecidir. Olgunun sık görünürlüğünden çok karmaşık olması öğrencinin karmaşık durumlarda farklı disiplinlerin farklı bakış açılarını algılamasını sağlar.

4.1.7. Kurs

Bir konu hakkında belli bir amaca ulaşmak için düzenlenmiş birden fazla oturumda gerçekleştirilen bir eğitim etkinliğidir. Amaç genellikle bir veya birkaç klinik veya girişimsel yetkinliğin edinilmesidir. Kurs süresince sunumlar, küçük grup çalışmaları, uygulama eğitimleri birbiri ile uyum içinde gerçekleştirilir.

4.2. Uygulamalı Eğitim Etkinlikleri (UE)

4.2.1. Yatan hasta bakımı

4.2.1.1. Vizit

Farklı öğrenciler için farklı öğrenme ortamı oluşturan etkili bir eğitim yöntemidir. Hasta takibini yapan ve yapmayan öğrenciler vizitten farklı şekilde faydalanırlar. Hastayı takip eden öğrenci hasta takibi yaparak ve yaptıkları için geribildirim alarak öğrenir, diğer öğrenciler bu deneyimi izleyerek öğrenirler. Vizit klinikte görülen olguların hasta yanından çıktıktan sonra da tartışılması ve olgunun gerçek ortamda gözlemlenmesiyle öğrenmeyi sağlar.

4.2.1.2. Nöbet

Öğrencinin sorumluluğu yüksek bir ortamda derin ve kalıcı öğrenmesine etki eder. Olguyu yüksek sorumluluk durumunda değerlendirmek öğrencinin var olan bilgisini ve becerisini kullanmasını ve eksik olanı öğrenmeye motive olmasını sağlar. Nöbet, gereken yetkinliklere sahip olunan olgularda özgüveni arttırırken, gereken yetkinliğin henüz edinilmemiş olduğu olgularda bilgi ve beceri kazanma motivasyonunu arttırır. Nöbetlerde sık kullanılması gereken yetkinliklerin 1'inci kıdem yetkinlikleri arasında sınıflandırılmış olmaları bu açıdan önemlidir.

4.2.1.3. Girişim

Tanı ve tedaviye yönelik tüm girişimler, eğitici tarafından gösterildikten sonra belli bir kılavuz eşliğinde basamak basamak gözlem altında uygulama yoluyla öğretilir. Her uygulama basamağı için öğrenciye geribildirim verilir. Öğrencinin doğru yaptıklarını doğru yapmaya devam etmesi, eksik ve gelişmesi gereken taraflarını düzeltebilmesi için öğrenciye zamanında, net ve yapıcı müdahalelerle teşvik edici ve destekleyici ya da uyarıcı ve yol gösterici geribildirimler verilmelidir. Her girişim için öğrenciye önceden belirlenmiş yetkinlik düzeyine ulaşacak sayıda tekrar yaptırılması sağlanır.

4.2.1.4. Ameliyat

(Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları uzmanlık dalında kullanılmamaktadır.)

4.2.2. Ayaktan hasta bakımı

Öğrenci gözlem altında olgu değerlendirmesi yapar ve tanı, tedavi seçeneklerine karar verir. Öğrencinin yüksek/orta sıklıkta görülen acil veya acil olmayan olguların farklı başvuru şekillerini ve farklı tedavi seçeneklerini öğrendiği etkili bir yöntemdir. Ayaktan hasta bakımında sık kullanılması gereken yetkinliklerin 1'inci kıdem yetkinlikleri arasında sınıflandırılmış olmaları bu açıdan önemlidir.

4.3. Bağımsız ve Keşfederek Öğrenme Etkinlikleri (BE)

4.3.1. Yatan hasta takibi

Yatarak takip edilen bir olgu hakkında yeterliğe erişmemiş bir öğrencinin gözetim ve denetim altında, yeterliğe ulaşmış bir öğrencinin gözlem altında yaptığı çalışmalar sırasında eksikliğini fark ettiği konularda öğrenme gereksinimini belirleyerek bunu herhangi bir eğitim kaynağından tamamlaması sürecidir. Bu eğitim kaynaklarının doğru ve güvenilir olmasından eğitici sorumludur.

4.3.2. Ayaktan hasta/materyal takibi

Ayaktan başvuran acil veya acil olmayan bir olgu hakkında gereken yetkinlik düzeyine erişmemiş bir öğrencinin gözetim ve denetim gözlem altında, eğitici eşliğinde ve gereken yetkinlik düzeyine ulaşmış bir öğrencinin yüksek gözlem altında yaptığı çalışmalar sırasında eksikliğini fark ettiği konularda öğrenme gereksinimini belirleyerek bunu herhangi bir eğitim kaynağından tamamlaması sürecidir. Bu eğitim kaynaklarının doğru ve güvenilir olmasından eğitici sorumludur.

4.3.3. Akran öğrenmesi

Öğrencinin bir olgunun çözümlenmesi veya bir girişimin uygulanması sırasında bir akranı ile tartışarak veya onu gözlemleyerek öğrenmesi sürecidir.

4.3.4. Literatür okuma

Öğrencinin öğrenme gereksinimi olan konularda literatür okuması ve klinik uygulama ile ilişkilendirmesi sürecidir.

4.3.5. Araştırma

Öğrencinin bir konuda tek başına veya bir ekip ile araştırma tasarlaması ve bu sırada öğrenme gereksinimini belirleyerek bunu herhangi bir eğitim kaynağından tamamlaması sürecidir.

4.3.6. Öğretme

Öğrencinin bir başkasına bir girişim veya bir klinik konuyu öğretirken bu konuda farklı bakış açılarını, daha önce düşünmediği soruları veya varlığını fark etmediği durumları fark ederek öğrenme gereksinimi belirlemesi ve bunu herhangi bir eğitim kaynağından tamamlaması sürecidir.

5. EĞİTİM STANDARTLARI

5.1. Eğitici Standartları

EN AZ DOÇENT UNVANINI HAİZ EN AZ BİR EĞİTİCİ BULUNMALIDIR. ANCAK PROGRAMDA İKİ DOKTOR ÖĞRETİM ÜYESİ VAR İSE ASGARİ STANDART KARŞILANMIŞ SAYILIR. BU STANDART 01.01.2023 TARİHİNE KADAR UYGULANACAKTIR.

6. ROTASYON HEDEFLERİ

ROTASYON SÜRESİ/AY	ROTASYON DALI
3 AY	ÇOCUK NÖROLOJİSİ
9 AY	RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI

ÇOCUK NÖROLOJİ ROTASYONU	
KLİNİK YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Epilepsi	T, A, K
Hareket bozuklukları	T, A
Nörodejeneratif hastalıklar	T, A

Kafa travması	T, A
Enfeksiyonlar	T, A
Tümörler	T, A
Nörolojik hastalıklara bağlı delirium, psikotik bozukluklar, duygudurum bozuklukları ve anksiyete bozuklukları	TT, A, K
Nörolojik hastalıklara eşlik edebilen depresyon, anksiyete ve diğer psikiyatrik bozukluklar	TT, A, K
GİRİŞİMSEL YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Nörolojik izlemde hasta-hekim ilişkisinin temel etik ilkelerini gözetten bir yaklaşım sergileme	4
Çocuk ve ergen hastalarda nörolojik muayene	3
Çocuk ve ergenlerde EEG	1
Çocuk ve ergenlerde nöropsikolojik değerlendirme ve testler	2
RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ROTASYONU	
KLİNİK YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Depresyon bozuklukları	T, A
Bipolar ve ilişkili bozukluklar	T, A
Şizofreni spektrumu ve psikozla giden diğer bozukluklar	T, A
Kaygı bozuklukları	T, A
Obsesif kompulsif bozukluk ve ilişkili bozukluklar	T, A
Bedensel belirti ve ilişkili bozuklukları (Yapay bozukluk)	T, A
Dissosiyatif bozukluklar	T, A
Madde ile ilişkili bozukluklar ve bağımlılık bozuklukları	T, A
Deliryum	T, A
Kişilik bozuklukları	T, A
Aile içi şiddet	T, A
GİRİŞİMSEL YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Psikiyatrik izlemde hasta-hekim ilişkisinin temel etik ilkelerini gözetten bir yaklaşım sergileme	4
Yetişkin hastalarda psikiyatrik muayene	3
Yetişkinde psikometrik değerlendirme ve testler	2
Yetişkinlerde kişilik testleri	2
Yetişkinlerde nöropsikolojik testler	2
Psikiyatride tanısal sınıflandırma sistemleri	1

7. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Eğiticinin uygun gördüğü ölçme değerlendirme yöntemleri uygulanmaktadır.

8. KAYNAKÇA

TUKMOS, TIPTA UZMANLIK KURULU MÜFREDAT OLUŞTURMA VE STANDART BELİRLEME SİSTEMİ, Çekirdek Müfredat Hazırlama Kılavuzu, v.1.1, 2013